

پارادایم کیفی پیشران‌های گردشگری خانوادگی با رویکرد گردشگری ورزشی

بهاره امینی ^۱ طیبه زرگر* ^۲ شهرام اعلم ^۳ حسن قاسمعلیپور ^۲	تاریخ چاپ نهایی: ۱ آبان ۱۴۰۵ تاریخ چاپ اولیه: ۲۶ خرداد ۱۴۰۵ تاریخ پذیرش: ۱۹ فروردین ۱۴۰۵ تاریخ بازنگری: ۱۲ فروردین ۱۴۰۵ تاریخ ارسال: ۱۰ دی ۱۴۰۴	شیوه استناددهی: امینی، بهاره، زرگر، طیبه، اعلم، شهرام، و قاسمعلیپور، حسن. (۱۴۰۵). پارادایم کیفی پیشران‌های گردشگری خانوادگی با رویکرد گردشگری ورزشی. یادگیری هوشمند و تحول مدیریت، ۴(۴)، ۲۲-۱.
---	---	---

چکیده

هدف این پژوهش طراحی و تبیین پارادایم کیفی پیشران‌های گردشگری خانوادگی با رویکرد گردشگری ورزشی و شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه این نوع گردشگری در بستر خانواده بود. این پژوهش با رویکرد کیفی و روش تحلیل تماتیک انجام شد. جامعه پژوهش را متخصصان حوزه گردشگری ورزشی شامل اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها، پژوهشگران و مدیران تورهای گردشگری ورزشی تشکیل دادند. نمونه‌گیری به صورت هدفمند انجام شد و فرایند مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته تا دستیابی به اشباع نظری ادامه یافت که در نهایت ۱۲ مصاحبه انجام شد. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار MAXQDA تحلیل شدند و فرایند کدگذاری باز، محوری و انتخابی برای استخراج مضامین اصلی و فرعی به کار گرفته شد. در مجموع ۱۱۴ کد اولیه، ۱۲ مفهوم ثانویه و ۵ مقوله اصلی شناسایی و سازمان‌دهی شدند. نتایج تحلیل تماتیک نشان داد که پیشران‌های گردشگری خانوادگی با رویکرد گردشگری ورزشی در قالب پنج مقوله اصلی شامل ویژگی‌های زیرساختی اقتصادی، فناوری و پتانسیل‌های موجود ورزشی، عوامل اجتماعی-فرهنگی، امکانات ورزشی، و سلامت و تندرستی قابل تبیین هستند. در بعد زیرساختی اقتصادی، دو مضمون محوری «اقتصاد و تأثیرات اقتصادی» و «برنامه‌ریزی و مدیریت سفر» استخراج شد. در بعد فناوری و پتانسیل‌های ورزشی، مضامین «جاذبه‌ها و فعالیت‌ها» و «تکنولوژی و رسانه‌ها» شناسایی شدند. عوامل اجتماعی-فرهنگی شامل چهار مضمون محوری «فرهنگ و هویت»، «جاذبه‌های فرهنگی ورزشی»، «تجربه و یادگیری» و «تعاملات اجتماعی» بود. همچنین در بخش امکانات ورزشی، مضامین «تنوع فعالیت‌های ورزشی» و «دسترسی به امکانات ورزشی» و در حوزه سلامت و تندرستی، مضامین «تفریح و سرگرمی» و «سلامت جسمی» به عنوان مهم‌ترین مؤلفه‌های اثرگذار بر توسعه گردشگری خانوادگی مبتنی بر ورزش شناخته شدند. یافته‌های پژوهش نشان داد که توسعه گردشگری خانوادگی مبتنی بر ورزش مستلزم توجه هم‌زمان به زیرساخت‌های اقتصادی، ظرفیت‌های فناورانه، عوامل اجتماعی و فرهنگی، امکانات ورزشی و مؤلفه‌های سلامت‌محور است. تعامل این عوامل می‌تواند ضمن تقویت مشارکت خانوادگی در فعالیت‌های ورزشی و تفریحی، به ارتقای سلامت جسمی و روانی، تحکیم روابط خانوادگی، افزایش کیفیت اوقات فراغت و توسعه پایدار گردشگری کمک کند. از این رو، سیاست‌گذاران حوزه ورزش و گردشگری می‌توانند با سرمایه‌گذاری هدفمند در این ابعاد، زمینه گسترش گردشگری خانوادگی و افزایش مشارکت اجتماعی خانواده‌ها را فراهم سازند.

واژگان کلیدی: گردشگری خانوادگی، گردشگری ورزشی، پیشران‌های گردشگری، سلامت و تندرستی، امکانات ورزشی، عوامل اجتماعی فرهنگی

مشخصات نویسندگان:

۱. دانشجوی دکتری، گروه مدیریت ورزشی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
۲. گروه مدیریت ورزشی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
۳. گروه تربیت بدنی، واحد یادگار امام خمینی (ره) شهری، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

پست الکترونیکی: t_zargar@azad.ac.ir

© ۱۴۰۵ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است.

انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی CC BY-NC 4.0 صورت گرفته است.

A Qualitative Paradigm of Family Tourism Drivers with a Sports Tourism Approach

Bahareh Amini ¹ Tayebeh Zargar ^{2*} Shahram A'lam ³ Hassan Ghasemalipour ²	Submit Date: 31 December 2025 Revise Date: 01 April 2026 Accept Date: 08 April 2026 Initial Publish: 16 June 2026 Final Publish: 23 October 2026	How to cite: Amini, B., Zargar, T., A'lam, S., & Ghasemalipour, H. (2026). A Qualitative Paradigm of Family Tourism Drivers with a Sports Tourism Approach. <i>Intelligent Learning and Management Transformation</i> , 4(4), 1-22.
---	--	--

Abstract

The purpose of this study was to develop and explain a qualitative paradigm of family tourism drivers from a sports tourism perspective and to identify the key factors influencing the development of family-oriented sports tourism. This study employed a qualitative research design using a thematic analysis approach. The participants consisted of sports tourism experts, including university academics, researchers, and sports tourism tour leaders. Purposeful sampling was applied, and data collection continued until theoretical saturation was achieved, resulting in 12 semi-structured interviews. Data were analyzed using MAXQDA software through open, axial, and selective coding procedures. A total of 114 primary codes, 12 secondary concepts, and 5 major categories were extracted and organized into a comprehensive conceptual framework. The thematic analysis revealed that the drivers of family tourism with a sports tourism approach are organized into five major categories: economic infrastructure characteristics, technology and existing sports potentials, socio-cultural factors, sports facilities, and health and wellness. The economic infrastructure dimension comprised the core themes of “economic impacts” and “travel planning and management.” The technology and sports potential dimension included “attractions and activities” and “technology and media.” Socio-cultural factors were represented by four major themes: “culture and identity,” “sport-cultural attractions,” “experience and learning,” and “social interactions.” Furthermore, the sports facilities category consisted of “diversity of sports activities” and “access to sports facilities,” while the health and wellness dimension encompassed “recreation and entertainment” and “physical health” as the most influential factors supporting family sports tourism development. The findings indicate that successful development of family sports tourism requires an integrated focus on economic infrastructure, technological capacities, socio-cultural resources, sports facilities, and health-oriented opportunities. The interaction of these dimensions can enhance family participation in recreational and sports activities, strengthen family relationships, improve physical and psychological well-being, enrich leisure experiences, and contribute to sustainable tourism development. Therefore, policymakers and tourism planners should adopt a multidimensional strategy that promotes sports-based family tourism as a mechanism for social, economic, and public health advancement.

Keywords: *Family Tourism, Sports Tourism, Tourism Drivers, Health and Wellness, Sports Facilities, Socio-Cultural Factors*

Authors' Information:

t_zargar@azad.ac.ir

1. PhD Student, Department of Sports Management, ST.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran
2. Department of Sport Management, ST.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran
3. Department of Physical Education, YI.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran

© 2026 the authors. This is an open access article under the terms of the [CC BY-NC 4.0 License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

مقدمه

گردشگری در دهه‌های اخیر به یکی از مهم‌ترین صنایع جهان تبدیل شده است که علاوه بر آثار اقتصادی، نقش مهمی در توسعه اجتماعی، فرهنگی و سلامت جوامع ایفا می‌کند. در میان انواع مختلف گردشگری، گردشگری ورزشی به دلیل پیوند میان فعالیت‌های ورزشی، تفریحی و سفر، به یکی از سریع‌ترین بخش‌های در حال رشد صنعت گردشگری تبدیل شده است. گردشگری ورزشی نه تنها فرصت‌های اقتصادی گسترده‌ای برای مقاصد گردشگری فراهم می‌کند، بلکه بستری برای ارتقای سلامت جسمی و روانی، تعاملات اجتماعی و توسعه پایدار جوامع محلی نیز محسوب می‌شود (Gibson, 2017). توسعه گردشگری ورزشی در سال‌های اخیر موجب شده است که پژوهشگران توجه بیشتری به ابعاد مختلف این پدیده از جمله انگیزه‌های سفر، رفتار گردشگران، زیرساخت‌های مورد نیاز و آثار اجتماعی و فرهنگی آن معطوف کنند. در همین راستا، مدل‌های نوین توسعه گردشگری ورزشی بر اهمیت تلفیق ابعاد اقتصادی، اجتماعی، زیست‌محیطی و فرهنگی تأکید دارند و نشان می‌دهند که موفقیت مقاصد گردشگری ورزشی در گرو ایجاد تعادل میان این مؤلفه‌ها است (Dong et al., 2022; Rangkuti et al., 2024).

یکی از حوزه‌های نوظهور در ادبیات گردشگری، گردشگری خانوادگی است که به سفرهای مشترک اعضای خانواده با اهداف تفریحی، آموزشی، فرهنگی یا ورزشی اشاره دارد. خانواده به عنوان مهم‌ترین نهاد اجتماعی، نقش تعیین‌کننده‌ای در شکل‌گیری الگوهای سفر و انتخاب مقاصد گردشگری ایفا می‌کند. مطالعات نشان داده‌اند که تصمیم‌گیری در سفرهای خانوادگی فرایندی پیچیده و تعاملی است که تحت تأثیر عوامل مختلفی از جمله ترجیحات والدین، نیازهای فرزندان، محدودیت‌های زمانی و مالی و ویژگی‌های مقصد قرار دارد (Li et al., 2021). از سوی دیگر، مرورهای نظام‌مند انجام‌شده در حوزه گردشگری خانوادگی نشان داده‌اند که این نوع گردشگری در سال‌های اخیر رشد قابل توجهی داشته و به یکی از موضوعات مهم پژوهشی در مطالعات گردشگری تبدیل شده است (Qiao et al., 2022). اهمیت گردشگری خانوادگی تنها به جنبه‌های تفریحی محدود نمی‌شود، بلکه این نوع سفرها می‌توانند موجب تقویت روابط خانوادگی، افزایش سرمایه اجتماعی، ارتقای کیفیت زندگی و ایجاد تجربیات مشترک ارزشمند میان اعضای خانواده شوند (Lima et al., 2023; Ramkissoon, 2023).

در این میان، گردشگری ورزشی خانوادگی به عنوان نقطه تلاقی دو حوزه مهم گردشگری خانوادگی و گردشگری ورزشی، جایگاه ویژه‌ای یافته است. این نوع گردشگری شامل سفرهایی است که در آن اعضای خانواده با هدف شرکت در رویدادهای ورزشی، تماشای مسابقات، مشارکت در فعالیت‌های ورزشی یا بهره‌مندی از امکانات ورزشی و تفریحی سفر می‌کنند. مطالعات نشان داده‌اند که رویدادهای ورزشی، به‌ویژه در رده‌های سنی پایه و جوانان، نقش مهمی در افزایش سفرهای خانوادگی دارند و بسیاری از خانواده‌ها به منظور حمایت از فرزندان یا مشارکت در فعالیت‌های ورزشی مشترک، اقدام به سفر می‌کنند (Mirehie et al., 2021). همچنین، حضور خانواده‌ها در رویدادهای ورزشی می‌تواند منجر به افزایش مدت اقامت، افزایش هزینه کرد گردشگران و رونق اقتصادی مقاصد میزبان شود (Ramkissoon, 2023). از سوی دیگر، فعالیت‌های ورزشی

مشترک فرصت مناسبی برای تقویت انسجام خانوادگی، توسعه مهارت‌های اجتماعی و ارتقای سبک زندگی سالم فراهم می‌کنند (Lima et al., 2023).

همزمان با گسترش گردشگری ورزشی، عوامل متعددی به عنوان پیشران‌های توسعه این حوزه مطرح شده‌اند. زیرساخت‌های اقتصادی و حمل‌ونقل، دسترسی به امکانات اقامتی، کیفیت خدمات گردشگری، تنوع فعالیت‌های ورزشی و وجود جاذبه‌های طبیعی و فرهنگی از جمله مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر جذب گردشگران ورزشی محسوب می‌شوند (Dong et al., 2022; Ferranti et al., 2020). توسعه رویدادهای ورزشی بدون وجود زیرساخت‌های مناسب امکان‌پذیر نیست و بسیاری از مقاصد موفق گردشگری ورزشی توانسته‌اند از طریق سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها، مزیت رقابتی پایدار ایجاد کنند (Rangkuti et al., 2024). همچنین، پژوهش‌های اخیر نشان داده‌اند که کیفیت خدمات، امنیت سفر، دسترسی به اطلاعات و برنامه‌ریزی مناسب از عوامل کلیدی در رضایت گردشگران ورزشی و تمایل آنان به بازدید مجدد از مقصد محسوب می‌شوند (Hua et al., 2022; Song et al., 2022).

عامل مهم دیگر در توسعه گردشگری ورزشی خانوادگی، فناوری و رسانه‌های دیجیتال است. ظهور رسانه‌های اجتماعی و فناوری‌های نوین ارتباطی موجب تحول چشمگیر در نحوه برنامه‌ریزی سفرها، انتخاب مقاصد و اشتراک‌گذاری تجربیات گردشگری شده است. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که رسانه‌های اجتماعی نقش مهمی در شکل‌دهی نگرش گردشگران نسبت به مقاصد ورزشی، افزایش آگاهی از امکانات موجود و تقویت قصد بازدید مجدد دارند (Li et al., 2025). علاوه بر این، فناوری‌های نوین نظیر واقعیت مجازی و پلتفرم‌های دیجیتال توانسته‌اند تجربه گردشگری را غنی‌تر کرده و امکان آشنایی اولیه گردشگران با جاذبه‌های مقصد را فراهم سازند (Schiopu et al., 2021). در دوره پس از همه‌گیری کووید-۱۹ نیز استفاده از فناوری‌های دیجیتال به عنوان راهکاری برای حفظ ارتباط گردشگران با مقاصد گردشگری اهمیت بیشتری پیدا کرده است (Sobaih et al., 2021).

از منظر اجتماعی و فرهنگی، گردشگری ورزشی خانوادگی بستری مناسب برای تعاملات اجتماعی، تبادل فرهنگی و تقویت هویت خانوادگی فراهم می‌کند. مشارکت مشترک اعضای خانواده در فعالیت‌های ورزشی می‌تواند موجب افزایش همبستگی خانوادگی، ایجاد خاطرات مشترک و تقویت روابط بین‌نسلی شود (Mirehie et al., 2021). همچنین، گردشگری ورزشی فرصت آشنایی با فرهنگ‌های مختلف، ارزش‌های اجتماعی و شیوه‌های زندگی متنوع را برای خانواده‌ها فراهم می‌آورد (Qiao et al., 2022). مطالعات نشان داده‌اند که آثار اجتماعی گردشگری، از جمله احساس تعلق اجتماعی، افزایش تعاملات میان افراد و ارتقای کیفیت زندگی، از مهم‌ترین پیامدهای مثبت توسعه گردشگری محسوب می‌شوند (Ramkissoon, 2023). بنابراین، توجه به ابعاد اجتماعی و فرهنگی در برنامه‌ریزی گردشگری ورزشی خانوادگی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

از سوی دیگر، سلامت و تندرستی یکی از مهم‌ترین انگیزه‌های مشارکت خانواده‌ها در فعالیتهای گردشگری ورزشی است. افزایش آگاهی عمومی نسبت به اهمیت فعالیت بدنی، سلامت روان و سبک زندگی سالم موجب شده است که بسیاری از خانواده‌ها سفرهای ورزشی و تفریحی را به عنوان بخشی از برنامه زندگی خود انتخاب کنند (Humagain & Singleton, 2021). مشارکت در فعالیتهای ورزشی در فضای باز، طبیعت گردی، ورزش‌های آبی و سایر فعالیتهای تفریحی ورزشی می‌تواند آثار مثبتی بر سلامت جسمی و روانی اعضای خانواده داشته باشد و کیفیت زندگی آنان را ارتقا دهد (Song et al., 2022). پژوهش‌های انجام‌شده در حوزه گردشگری ورزشی نیز نشان داده‌اند که تجربیات مثبت حاصل از فعالیتهای ورزشی نقش مهمی در رضایت گردشگران و توسعه پایدار مقاصد گردشگری دارند (Farzipor et al., 2025; Rangkuti et al., 2024).

با وجود اهمیت روزافزون گردشگری ورزشی خانوادگی در سطح جهانی، مطالعات انجام‌شده در این زمینه، به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه، همچنان محدود است. بخش قابل توجهی از پژوهش‌های موجود بر انگیزه‌ها، محدودیت‌ها و الگوهای تصمیم‌گیری گردشگران متمرکز بوده‌اند (Hua et al., 2022; Li et al., 2021) و کمتر به شناسایی جامع پیشران‌های مؤثر بر توسعه گردشگری خانوادگی با رویکرد گردشگری ورزشی پرداخته‌اند. در ایران نیز علی‌رغم وجود ظرفیتهای گسترده طبیعی، فرهنگی و ورزشی، هنوز چارچوبی جامع برای تبیین عوامل کلیدی مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی خانوادگی ارائه نشده است. این خلأ پژوهشی موجب شده است که سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان گردشگری در طراحی راهبردهای مؤثر برای جذب خانواده‌ها و توسعه این بخش با چالش مواجه شوند. بنابراین، هدف پژوهش حاضر طراحی و تبیین پارادایم کیفی پیشران‌های گردشگری خانوادگی با رویکرد گردشگری ورزشی و شناسایی مهم‌ترین عوامل مؤثر بر توسعه این نوع گردشگری در ایران است.

روش‌شناسی

پژوهش حاضر پژوهشی کیفی از طریق روش شناسی تماتیک، انجام شد. روش تحلیل مضمون با رویکرد استقرایی اکتشافی جهت استخراج مضامین و قالب مضامین (داده‌هایی که از قبل وجود نداشته) انجام گرفت. جامعه آماری این تحقیق را متخصصان حوزه گردشگری ورزشی شامل لیدرهای تورهای گردشگری ورزشی، اساتید حوزه گردشگری ورزشی تشکیل داد که نمونه آماری تا اشباع نظری (۱۲ مصاحبه) ادامه یافت. روش گردآوری داده‌ها از طریق مصاحبه نیمه ساختاریافته بود که سه گام اصلی کدگذاری عبارتند از: کدگذاری باز؛ کدگذاری انتخابی (گام اول و دوم را کدگذاری حقیقی می‌نامند) و کدگذاری نظری. در کدگذاری باز، داده‌ها شکسته می‌شوند، سپس به لحاظ مفهومی گروه‌بندی می‌گردند و مقوله‌ها و ویژگی‌های آنها تولید می‌شود. در این مرحله از کدگذاری اقدام به گردآوری آزاد داده‌ها تا زمانی ادامه پیدا می‌کند که اثرات مقوله محوری،

نمودار شود. کدگذاری انتخابی نیز به معنای محدود کردن کدگذاری به آن دسته از متغیرهایی است که مربوط به متغیر محوری هستند. جهت تجزیه تحلیل داده‌ها از نرم افزار Maxqda استفاده شد و کدهای تعیین شده از طریق این نرم افزار تجزیه تحلیل شد.

یافته‌ها

از بین شرکت کنندگان حدود ۱۰ نفر دارای مدرک تحصیلی دکتری و ۲ نفر دارای مدرک کارشناسی ارشد بودند. همچنین از بین شرکت کنندگان ۹ نفر متخصص گردشگری ورزشی و ۳ نفر لیدر تورهای گردشگری بودند.

بر اساس طبق جدول یک می‌توان مشاهده کرد در مجموع ۱۱۴ کد از کدگذاری باز شناسایی شد. از بین کدهای شناسایی شده بیشترین فراوانی به کد مربوط به جذابیت سفرهای خانوادگی، توسعه مهارت‌های اجتماعی و سفرهای کوتاه‌مدت بیشترین فراوانی را داشتند.

جدول ۱: کدگذاری باز

مفاهیم	فراوانی	درصد
بهره‌وری از فرصت‌های جدید	۱	۰/۸۳
ایجاد خاطرات ماندگار	۱	۰/۸۳
رویکردهای نوآورانه در گردشگری ورزشی	۱	۰/۸۳
اهمیت بازخورد در برنامه‌ریزی سفر	۱	۰/۸۳
جذابیت سفرهای خانوادگی	۳	۲/۴۸
تجربه‌های مشترک در طبیعت	۱	۰/۸۳
توسعه مهارت‌های اجتماعی	۲	۱/۶۵
فرهنگ ورزش در جوامع مختلف	۱	۰/۸۳
دسترسی به منابع اطلاعاتی	۱	۰/۸۳
احساس موفقیت در فعالیت‌ها	۱	۰/۸۳
مدیریت زمان در سفر	۱	۰/۸۳
تسهیلات ورزشی در مقاصد مختلف	۱	۰/۸۳
حمایت از ورزشکاران محلی	۱	۰/۸۳
فعالیت‌های گروهی برای خانواده‌ها	۱	۰/۸۳
فرهنگ میهمان‌نوازی	۱	۰/۸۳
تأثیرات اقتصادی بر جامعه محلی	۱	۰/۸۳
جاذبه‌های گردشگری ورزشی	۱	۰/۸۳
اهمیت تفریح و ورزش برای سلامت روان	۱	۰/۸۳
استفاده از تکنولوژی در برنامه‌ریزی سفر	۱	۰/۸۳
تأثیرات سفر بر کودکان	۱	۰/۸۳
نقش والدین در تصمیم‌گیری	۱	۰/۸۳
تسهیلات حمل و نقل	۱	۰/۸۳
تعامل با راهنمایان محلی	۱	۰/۸۳
تجربه‌های شخصی در سفر	۱	۰/۸۳

۰/۸۳	۱	بازخورد مشتریان
۰/۸۳	۱	ورزش و گردشگری پایدار
۰/۸۳	۱	تجارب بین‌المللی
۰/۸۳	۱	تأثیرات فرهنگی بر ورزش
۰/۸۳	۱	افزایش آگاهی نسبت به سلامت
۰/۸۳	۱	برنامه‌ریزی پیشرفته
۰/۸۳	۱	مقایسه مقاصد مختلف
۱/۶۵	۲	تأثیرات روانشناختی ورزش (+)
۰/۸۳	۱	جاذبه‌های ملی و محلی
۰/۸۳	۱	تنوع در انتخاب فعالیت‌ها
۰/۸۳	۱	چالش‌های جسمانی
۰/۸۳	۱	فرصت‌های شبکه‌سازی
۰/۸۳	۱	ورزش‌های انفرادی
۰/۸۳	۱	تأثیرات مثبت بر روابط خانوادگی
۰/۸۳	۱	تجربیات یادگیری
۰/۸۳	۱	اهمیت زمان آزاد
۰/۸۳	۱	کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی و ورزشی
۰/۸۳	۱	تأثیرات تغییرات آب و هوایی
۰/۸۳	۱	ایده‌های خلاقانه برای سفر
۰/۸۳	۱	برنامه‌ریزی مالی سفر
۰/۸۳	۱	ارتباطات اجتماعی در سفر
۰/۸۳	۱	جشنواره‌های ورزشی
۰/۸۳	۱	تأثیرات منطقی‌های بر انتخاب مقصد
۰/۸۳	۱	ورزش‌های زمستانی
۰/۸۳	۱	تفریحات آبی و ساحلی
۰/۸۳	۱	تجربه‌های چندحسی در سفر
۰/۸۳	۱	اوقات فراغت سالم
۱/۶۵	۲	رقابت‌های ورزشی خانوادگی
۰/۸۳	۱	محیط دوستانه برای خانواده‌ها
۰/۸۳	۱	برنامه‌های آموزشی ورزشی
۱/۶۵	۲	خدمات مشاوره سفر
۰/۸۳	۱	نیازهای خاص خانواده‌ها
۰/۸۳	۱	سفر به مقاصد بین‌المللی
۰/۸۳	۱	رویدادهای فصلی ورزشی
۰/۸۳	۱	جذابیت‌های تاریخی و فرهنگی
۰/۸۳	۱	سفرهای ماجراجویانه ورزشی
۰/۸۳	۱	امکانات تفریحی ورزشی کودکان
۰/۸۳	۱	جاذبه‌های طبیعی ورزشی
۰/۸۳	۱	فعالیت‌های خارج از منزل
۰/۸۳	۱	تأثیرات روانی مثبت

۰/۸۳	۱	تجربه‌های ورزشی خانوادگی
۰/۸۳	۱	تعامل با دیگر خانواده‌ها
۰/۸۳	۱	ترویج سبک زندگی سالم
۰/۸۳	۱	مقاصد محبوب
۰/۸۳	۱	تنوع فرهنگی
۰/۸۳	۱	خدمات به مشتریان
۰/۸۳	۱	احساس رضایت ورزشی
۰/۸۳	۱	ارزیابی تجربیات ورزشی
۰/۸۳	۱	رشد شخصی
۰/۸۳	۱	رویکردهای نوین گردشگری
۰/۸۳	۱	برنامه‌ریزی فعالیت‌های ورزشی تفریحی
۰/۸۳	۱	آگاهی فرهنگی از محیط‌های ورزشی و عمومی محلی
۰/۸۳	۱	تعامل با جامعه محلی
۰/۸۳	۱	فعالیت‌های تفریحی و ورزشی
۰/۸۳	۱	تسهیلات اقامتی
۰/۸۳	۱	محیط زیست و پایداری
۰/۸۳	۱	سفرهای آموزشی ورزشی
۰/۸۳	۱	انگیزه‌های ورزشی
۰/۸۳	۱	ارتباطات بین نسلی در رویدادهای ورزشی
۰/۸۳	۱	احساس تعلق به تیم‌ها و اماکن ورزشی
۰/۸۳	۱	تأثیرات اقتصادی رویدادهای ورزشی
۰/۸۳	۱	تجربه‌های مثبت ورزشی
۰/۸۳	۱	چالش‌های سفر
۰/۸۳	۱	مشارکت در فعالیت‌های ورزشی
۰/۸۳	۱	سفرهای خانوادگی
۰/۸۳	۱	زمان‌بندی سفرهای ورزشی
۰/۸۳	۱	انتخاب مقصد ورزشی
۰/۸۳	۱	سنت‌ها و آداب
۰/۸۳	۱	پیوندهای عاطفی
۰/۸۳	۱	فعالیت‌های فرهنگی
۰/۸۳	۱	طبیعت‌گردی
۰/۸۳	۱	رویدادهای ورزشی
۰/۸۳	۱	رسانه‌های اجتماعی
۰/۸۳	۱	برنامه‌ریزی سفر
۰/۸۳	۱	نظرات و تجربیات
۰/۸۳	۱	کیفیت خدمات
۰/۸۳	۱	آموزش و پرورش
۰/۸۳	۱	هویت خانوادگی
۰/۸۳	۱	تأثیرات اجتماعی
۰/۸۳	۱	هزینه‌های سفر

تنوع فعالیت‌ها	۱	۰/۸۳
امنیت در سفر	۱	۰/۸۳
دسترسی به امکانات ورزشی	۱	۰/۸۳
انگیزه‌های سفر	۱	۰/۸۳
سفرهای کوتاه‌مدت	۳	۲/۴۸
ورزش‌های گروهی	۲	۱/۶۵
تفریح و سرگرمی	۱	۰/۸۳
مجموع کدها	۱۱۴	

جدول دو نتایج کدگذاری محوری و انتخابی بررسی پیشران‌های گردشگری خانوادگی از طریق گردشگری ورزشی را نشان می‌دهد. براساس کدهای استخراج شده حاصل از مصاحبه‌ها در مرحله کدگذاری باز حاکی از تاکید مصاحبه شونده‌گان در عامل ویژگی‌های زیرساختی اقتصادی بر زیرساخت‌های اقتصادی و برنامه ریزی تاکید دارند. بر این اساس، مفاهیمی نظیر تأثیرات اقتصادی بر جامعه محلی، حمایت از ورزشکاران محلی، تأثیرات اقتصادی رویدادهای ورزشی، هزینه‌های سفر، رویکردهای نوین گردشگری، اهمیت زمان آزاد، تسهیلات حمل و نقل، برنامه‌ریزی پیشرفته، سفرهای ماجراجویانه ورزشی، سفر به مقاصد بین‌المللی، خدمات مشاوره سفر، برنامه‌ریزی مالی سفر، ایده‌های خلاقانه برای سفر، تأثیرات سفر بر کودکان، مدیریت زمان در سفر، زمان‌بندی سفرهای ورزشی، برنامه‌ریزی سفر، اهمیت بازخورد در برنامه‌ریزی سفر، امنیت در سفر و سفرهای کوتاه‌مدت اقتباس شد. براساس مفاهیم استخراج شده چنین به نظر می‌رسد که دو کد محوری اقتصاد و تأثیرات اقتصادی و برنامه‌ریزی و مدیریت سفر می‌توانند در دسته‌بندی عامل ویژگی‌های زیرساختی اقتصادی در گردشگری خانوادگی از طریق گردشگری ورزشی به عنوان کدهای اساسی پذیرفته شوند. براساس کدهای استخراج شده حاصل از مصاحبه‌ها در مرحله کدگذاری باز حاکی از تاکید مصاحبه شونده‌گان بر زیرساخت‌های فناورانه و طبیعی ورزشی تاکید دارند. بر این اساس، مفاهیمی نظیر خدمات به مشتریان، تأثیرات تغییرات آب و هوایی، تنوع در انتخاب فعالیت‌ها، جاذبه‌های گردشگری ورزشی، محیط زیست و پایداری، چالش‌های سفر، سفرهای خانوادگی، نظرات و تجربیات، کیفیت خدمات، انگیزه‌های سفر، منابع اطلاعاتی، مقاصد محبوب، تأثیرات منطقه‌ای بر انتخاب مقصد، مقایسه مقاصد مختلف، دسترسی به منابع اطلاعاتی، استفاده از تکنولوژی در برنامه‌ریزی سفر و رسانه‌های اجتماعی اقتباس شد. براساس مفاهیم استخراج شده چنین به نظر می‌رسد که دو کد محوری جاذبه‌ها و فعالیت‌ها و تکنولوژی و رسانه‌ها می‌توانند در دسته‌بندی فناوری و پتانسیل‌های موجود ورزشی در گردشگری خانوادگی از طریق گردشگری ورزشی به عنوان کدهای اساسی پذیرفته شوند. براساس کدهای استخراج شده حاصل از مصاحبه‌ها در مرحله کدگذاری باز حاکی از تاکید مصاحبه شونده‌گان بر فرهنگ و جاذبه‌های فرهنگی ورزشی و تعاملات اجتماعی و یادگیری تاکید دارند. بر این اساس، مفاهیمی نظیر تبادل فرهنگی، رشد شخصی، فرهنگ میهمان‌نوازی، تنوع فرهنگی، آگاهی فرهنگی از محیط‌های ورزشی و عمومی محلی، فعالیت‌های فرهنگی، تأثیرات مثبت بر روابط

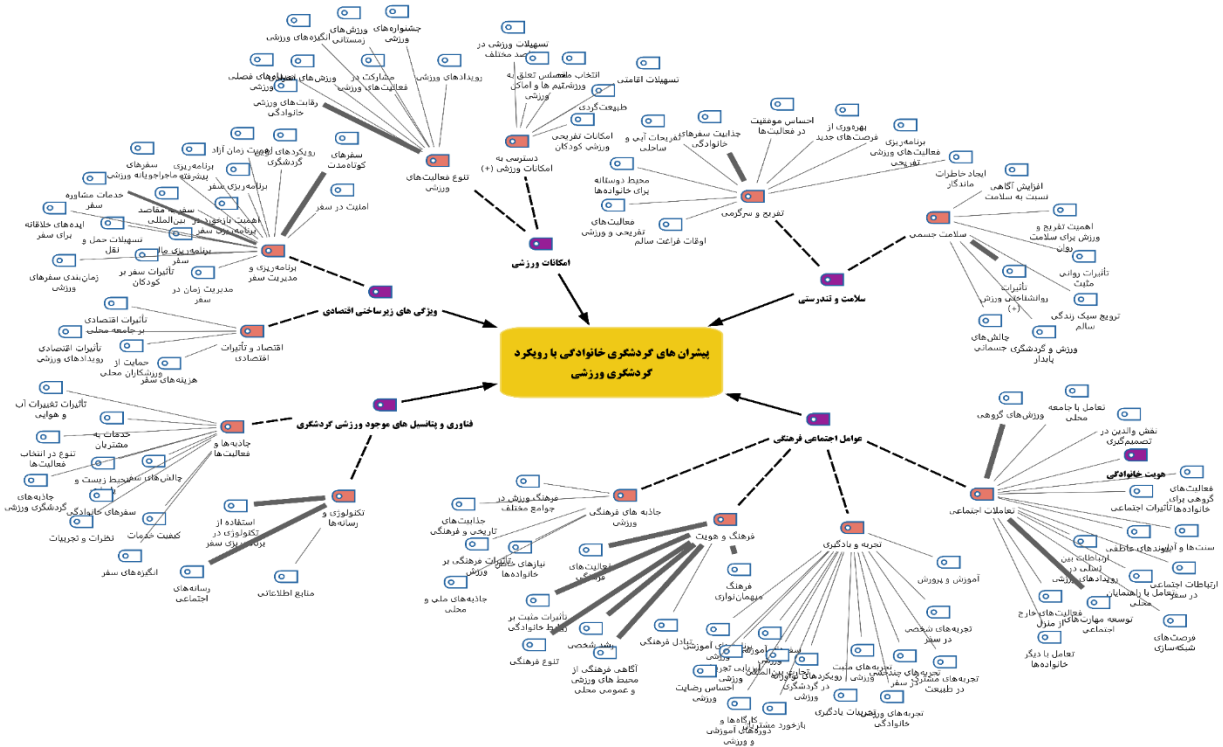
خانوادگی، فرهنگ ورزش در جوامع مختلف، تأثیرات فرهنگی بر ورزش، نیازهای خاص خانواده‌ها، جذابیت‌های تاریخی و فرهنگی، جاذبه‌های ملی و محلی، تجربه‌های مشترک در طبیعت، تجربه‌های شخصی در سفر، تجربه‌های چندحسی در سفر، تجربه‌های ورزشی خانوادگی، تجربه‌های مثبت ورزشی، تجربیات یادگیری، رویکردهای نوآورانه در گردشگری ورزشی، تجارب بین‌المللی، احساس رضایت ورزشی، ارزیابی تجربیات ورزشی، سفرهای آموزشی ورزشی، برنامه‌های آموزشی ورزشی، آموزش و پرورش، کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی و ورزشی، نقش والدین در تصمیم‌گیری، تعامل با دیگر خانواده‌ها، فعالیت‌های خارج از منزل، فرصت‌های شبکه‌سازی، تعامل با جامعه محلی، تعامل با راهنمایان محلی، توسعه مهارت‌های اجتماعی، ارتباطات اجتماعی در سفر، ارتباطات بین‌نسلی در رویدادهای ورزشی، سنت‌ها و آداب، پیوندهای عاطفی، هویت خانوادگی، تأثیرات اجتماعی، ورزش‌های گروهی، فعالیت‌های گروهی برای خانواده‌ها اقتباس شد. براساس مفاهیم استخراج شده چنین به نظر می‌رسد که چهار کد محوری فرهنگ و هویت، جاذبه‌های فرهنگی ورزشی، تجربه و یادگیری و تعاملات اجتماعی می‌توانند در دسته‌بندی عوامل اجتماعی فرهنگی در گردشگری خانوادگی از طریق گردشگری ورزشی به عنوان کدهای اساسی پذیرفته شوند. براساس کدهای استخراج شده حاصل از مصاحبه‌ها در مرحله کدگذاری باز حاکی از تأکید مصاحبه‌شوندگان بر فعالیت‌های ورزشی و زیرساخت‌های ورزشی تأکید دارند. بر این اساس، مفاهیمی نظیر رویدادهای فصلی ورزشی، رقابت‌های ورزشی خانوادگی، ورزش‌های زمستانی، جشنواره‌های ورزشی، ورزش‌های انفرادی، مشارکت در فعالیت‌های ورزشی، رویدادهای ورزشی، امکانات تفریحی ورزشی کودکان، تسهیلات ورزشی در مقاصد مختلف، تسهیلات اقامتی، احساس تعلق به تیم‌ها و اماکن ورزشی، انتخاب مقصد ورزشی و طبیعت‌گردی اقتباس شد. براساس مفاهیم استخراج شده چنین به نظر می‌رسد که دو کد محوری تنوع فعالیت‌های ورزشی و دسترسی به امکانات ورزشی می‌توانند در دسته‌بندی عامل امکانات ورزشی در گردشگری خانوادگی از طریق گردشگری ورزشی به عنوان کدهای اساسی پذیرفته شوند. براساس کدهای استخراج شده حاصل از مصاحبه‌ها در مرحله کدگذاری باز حاکی از تأکید مصاحبه‌شوندگان بر سلامت و اوقات فراغت تأکید دارند. بر این اساس، مفاهیمی نظیر محیط دوستانه برای خانواده‌ها، اوقات فراغت سالم، تفریحات آبی و ساحلی، احساس موفقیت در فعالیت‌ها، برنامه‌ریزی فعالیت‌های ورزشی تفریحی، فعالیت‌های تفریحی و ورزشی، جذابیت سفرهای خانوادگی، ایجاد خاطرات ماندگار، بهره‌وری از فرصت‌های جدید، چالش‌های جسمانی، ورزش و گردشگری پایدار، تأثیرات روانشناختی ورزش، تأثیرات روانی مثبت، ترویج سبک زندگی سالم، افزایش آگاهی نسبت به سلامت و اهمیت تفریح و ورزش برای سلامت روان اقتباس شد. براساس مفاهیم استخراج شده چنین به نظر می‌رسد که دو کد محوری تفریح و سرگرمی و سلامت جسمی می‌توانند در دسته‌بندی عامل استعدادیابی در عامل سلامت و تندرستی در گردشگری خانوادگی از طریق گردشگری ورزشی به عنوان کدهای اساسی پذیرفته شوند.

جدول ۲: کدگذاری نهایی

کد انتخابی	کد محوری	کد باز
ویژگی‌های	اقتصاد و تأثیرات اقتصادی	تأثیرات اقتصادی بر جامعه محلی
زیرساختی		حمایت از ورزشکاران محلی
اقتصادی		تأثیرات اقتصادی رویدادهای ورزشی
		هزینه‌های سفر
	برنامه‌ریزی و مدیریت سفر	رویکردهای نوین گردشگری
		اهمیت زمان آزاد
		تسهیلات حمل و نقل
		برنامه‌ریزی پیشرفته
		سفرهای ماجراجویانه ورزشی
		سفر به مقاصد بین‌المللی
		خدمات مشاوره سفر
		برنامه‌ریزی مالی سفر
		ایده‌های خلاقانه برای سفر
		تأثیرات سفر بر کودکان
		مدیریت زمان در سفر
		زمان‌بندی سفرهای ورزشی
		برنامه‌ریزی سفر
		اهمیت بازخورد در برنامه‌ریزی سفر
		امنیت در سفر
		سفرهای کوتاه‌مدت
فناوری و	جاذبه‌ها و فعالیت‌ها	خدمات به مشتریان
پتانسیل‌های		تأثیرات تغییرات آب و هوایی
موجود ورزشی		تنوع در انتخاب فعالیت‌ها
گردشگری		جاذبه‌های گردشگری ورزشی
		محیط زیست و پایداری
		چالش‌های سفر
		سفرهای خانوادگی
		نظرات و تجربیات
		کیفیت خدمات
		انگیزه‌های سفر
	تکنولوژی و رسانه‌ها	منابع اطلاعاتی
		مقاصد محبوب
		تأثیرات منطقه‌ای بر انتخاب مقصد
		مقایسه مقاصد مختلف
		دسترسی به منابع اطلاعاتی
		استفاده از تکنولوژی در برنامه‌ریزی سفر
		رسانه‌های اجتماعی

عوامل	فرهنگ و هویت	تبادل فرهنگی
اجتماعی		رشد شخصی
فرهنگی		فرهنگ میهمان‌نوازی
		تنوع فرهنگی
		آگاهی فرهنگی از محیط‌های ورزشی و عمومی محلی
		فعالیت‌های فرهنگی
		تأثیرات مثبت بر روابط خانوادگی
	جاذبه‌های فرهنگی ورزشی	فرهنگ ورزش در جوامع مختلف
		تأثیرات فرهنگی بر ورزش
		نیازهای خاص خانواده‌ها
		جذابیت‌های تاریخی و فرهنگی
		جاذبه‌های ملی و محلی
	تجربه و یادگیری	تجربه‌های مشترک در طبیعت
		تجربه‌های شخصی در سفر
		تجربه‌های چندحسی در سفر
		تجربه‌های ورزشی خانوادگی
		تجربه‌های مثبت ورزشی
		تجربیات یادگیری
		رویکردهای نوآورانه در گردشگری ورزشی
		تجارب بین‌المللی
		احساس رضایت ورزشی
		ارزیابی تجربیات ورزشی
		سفرهای آموزشی ورزشی
		برنامه‌های آموزشی ورزشی
		آموزش و پرورش
		کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی و ورزشی
	تعاملات اجتماعی	نقش والدین در تصمیم‌گیری
		تعامل با دیگر خانواده‌ها
		فعالیت‌های خارج از منزل
		فرصت‌های شبکه‌سازی
		تعامل با جامعه محلی
		تعامل با راهنمایان محلی
		توسعه مهارت‌های اجتماعی
		ارتباطات اجتماعی در سفر
		ارتباطات بین نسلی در رویدادهای ورزشی
		سنت‌ها و آداب
		پیوندهای عاطفی
		هویت خانوادگی
		تأثیرات اجتماعی
		ورزش‌های گروهی

فعالیت‌های گروهی برای خانواده‌ها		
رویدادهای فصلی ورزشی	تنوع فعالیت‌های ورزشی	امکانات
رقابت‌های ورزشی خانوادگی		ورزشی
ورزش‌های زمستانی		
جشنواره‌های ورزشی		
ورزش‌های انفرادی		
مشارکت در فعالیت‌های ورزشی		
رویدادهای ورزشی		
امکانات تفریحی ورزشی کودکان	دسترسی به امکانات ورزشی	
تسهیلات ورزشی در مقاصد مختلف		
تسهیلات اقامتی		
احساس تعلق به تیم‌ها و اماکن ورزشی		
انتخاب مقصد ورزشی		
طبیعت گردی		
محیط دوستانه برای خانواده‌ها	تفریح و سرگرمی	سلامت
اوقات فراغت سالم		تندرستی
تفریحات آبی و ساحلی		
احساس موفقیت در فعالیت‌ها		
برنامه‌ریزی فعالیت‌های ورزشی تفریحی		
فعالیت‌های تفریحی و ورزشی		
جذابیت سفرهای خانوادگی		
ایجاد خاطرات ماندگار		
بهره‌وری از فرصت‌های جدید		
چالش‌های جسمانی	سلامت جسمی	
ورزش و گردشگری پایدار		
تأثیرات روانشناختی ورزش		
تأثیرات روانی مثبت		
ترویج سبک زندگی سالم		
افزایش آگاهی نسبت به سلامت		
اهمیت تفریح و ورزش برای سلامت روان		

شکل ۱: ابعاد، مقوله‌ها و مفاهیم مرتبط با الگوی پیشران‌های گردشگری خانوادگی با رویکرد گردشگری ورزشی

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر طراحی پارادایم کیفی پیشران‌های گردشگری خانوادگی با رویکرد گردشگری ورزشی بود. نتایج تحلیل تماتیک نشان داد که پیشران‌های گردشگری خانوادگی مبتنی بر گردشگری ورزشی در قالب پنج مقوله اصلی شامل ویژگی‌های زیرساختی اقتصادی، فناوری و پتانسیل‌های موجود ورزشی، عوامل اجتماعی - فرهنگی، امکانات ورزشی و تندرستی قابل تبیین هستند. این یافته نشان می‌دهد که توسعه گردشگری خانوادگی مبتنی بر ورزش پدیده‌ای چندبعدی است و موفقیت آن نیازمند تعامل همزمان عوامل اقتصادی، زیرساختی، اجتماعی، فرهنگی و سلامت‌محور است. این نتیجه با دیدگاه‌های نظری جدید در حوزه گردشگری ورزشی همسو است که توسعه پایدار گردشگری را حاصل تعامل میان منابع اقتصادی، اجتماعی و محیطی می‌دانند (Gibson, 2017; Rangkuti et al., 2024). در واقع، گردشگری ورزشی خانوادگی تنها به حضور خانواده‌ها در یک مقصد ورزشی محدود نمی‌شود، بلکه حاصل شبکه‌ای از عوامل تأثیرگذار است که تجربه سفر، رضایت گردشگران و تمایل آنان به مشارکت مجدد را شکل می‌دهد.

نخستین یافته پژوهش نشان داد که ویژگی‌های زیرساختی اقتصادی یکی از مهم‌ترین پیشران‌های گردشگری خانوادگی با رویکرد گردشگری ورزشی است. در این بعد، مفاهیمی نظیر تأثیرات اقتصادی بر جامعه محلی، هزینه‌های سفر، تسهیلات حمل‌ونقل، خدمات مشاوره سفر، امنیت، برنامه‌ریزی مالی و مدیریت سفر به عنوان مؤلفه‌های کلیدی شناسایی شدند. این نتیجه بیانگر آن است که خانواده‌ها پیش از تصمیم‌گیری برای سفر

ورزشی، به ارزیابی هزینه‌ها، امکانات و مزایای اقتصادی مقصد می‌پردازند و هرچه زیرساخت‌های اقتصادی کارآمدتر باشد، احتمال انتخاب مقصد افزایش می‌یابد. این یافته با نتایج پژوهش هوا و همکاران که هزینه‌های مشارکت و محدودیت‌های ساختاری را از مهم‌ترین موانع گردشگری ورزشی خانوادگی معرفی کردند، همخوانی دارد (Hua et al., 2022). همچنین، مدل تصمیم‌گیری تعاملی خانواده‌ها نشان می‌دهد که ملاحظات اقتصادی و برنامه‌ریزی سفر از اصلی‌ترین عناصر تصمیم‌گیری خانوادگی محسوب می‌شوند (Li et al., 2021). مطالعات انجام‌شده در حوزه توسعه گردشگری ورزشی نیز نشان داده‌اند که سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های اقتصادی، حمل‌ونقل و خدمات پشتیبان می‌تواند موجب افزایش جذابیت مقصد و رشد ورود گردشگران شود (Dong et al., 2022; Ferranti et al., 2020). بنابراین، می‌توان استدلال کرد که بدون وجود زیرساخت‌های اقتصادی مناسب، حتی مقاصد دارای جاذبه‌های ورزشی نیز توانایی جذب پایدار خانواده‌ها را نخواهند داشت.

یافته دوم پژوهش نشان داد که فناوری و پتانسیل‌های موجود ورزشی از دیگر عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری خانوادگی با رویکرد گردشگری ورزشی هستند. در این مقوله، جاذبه‌های گردشگری ورزشی، تنوع فعالیت‌ها، دسترسی به اطلاعات، رسانه‌های اجتماعی، فناوری‌های ارتباطی و کیفیت خدمات نقش محوری داشتند. این نتیجه را می‌توان در پرتو تحولات دیجیتال صنعت گردشگری تفسیر کرد. امروزه بخش مهمی از فرآیند انتخاب مقصد، برنامه‌ریزی سفر و ارزیابی تجربه گردشگری از طریق فناوری‌های نوین و رسانه‌های اجتماعی انجام می‌شود. پژوهش لی و همکاران نشان داد که رسانه‌های اجتماعی تأثیر مستقیمی بر نگرش گردشگران نسبت به مقاصد ورزشی و قصد بازدید مجدد آنان دارند (Li et al., 2025). همچنین، استفاده از فناوری‌های نوین نظیر واقعیت مجازی موجب افزایش آگاهی گردشگران از جاذبه‌های مقصد و تسهیل تصمیم‌گیری آنان شده است (Schiopu et al., 2021). از سوی دیگر، نتایج مطالعه سوبایح و همکاران نشان داد که بهره‌گیری از فناوری و نوآوری در دوران پسا کووید نقش مهمی در تاب‌آوری صنعت گردشگری و توسعه پایدار آن ایفا کرده است (Sobaih et al., 2021). بنابراین، فناوری نه تنها ابزار اطلاع‌رسانی و بازاریابی است، بلکه به عنوان یک زیرساخت کلیدی در تجربه گردشگری خانوادگی ورزشی عمل می‌کند.

نتایج پژوهش همچنین نشان داد که عوامل اجتماعی - فرهنگی مهم‌ترین و گسترده‌ترین دسته از پیشران‌های گردشگری خانوادگی با رویکرد گردشگری ورزشی را تشکیل می‌دهند. مؤلفه‌هایی نظیر فرهنگ و هویت، تعاملات اجتماعی، تجربه و یادگیری، پیوندهای عاطفی، فعالیت‌های گروهی، تبادل فرهنگی و نقش خانواده در تصمیم‌گیری سفر در این مقوله قرار گرفتند. این یافته با ماهیت گردشگری خانوادگی سازگار است؛ زیرا خانواده اساساً یک واحد اجتماعی است و تصمیم‌گیری‌های مرتبط با سفر در بستر روابط اجتماعی شکل می‌گیرد. پژوهش میرایه و همکاران نشان داد که تعاملات درون‌خانوادگی، نقش والدین و تجارب مشترک از مهم‌ترین عوامل تعیین‌کننده در انتخاب مقاصد گردشگری ورزشی خانوادگی هستند (Mirehie et al., 2021). همچنین، مرور کتاب‌سنجی کیانو و همکاران نشان داد که ابعاد اجتماعی و روابط میان اعضای خانواده از مهم‌ترین موضوعات پژوهش‌های گردشگری خانوادگی در سال‌های اخیر بوده‌اند (Qiao et al., 2022). افزون بر این، مطالعات نشان

داده‌اند که گردشگری می‌تواند موجب ارتقای سرمایه اجتماعی، افزایش حس تعلق، بهبود کیفیت زندگی و تقویت روابط خانوادگی شود (Ramkissoon, 2023). از این منظر، گردشگری ورزشی خانوادگی فراتر از یک فعالیت تفریحی بوده و به بستری برای تقویت انسجام خانوادگی، توسعه مهارت‌های اجتماعی و انتقال ارزش‌های فرهنگی تبدیل می‌شود.

یافته دیگر پژوهش بیانگر آن بود که امکانات ورزشی نقش تعیین‌کننده‌ای در توسعه گردشگری خانوادگی مبتنی بر ورزش دارند. وجود رویدادهای ورزشی، جشنواره‌ها، رقابت‌های خانوادگی، امکانات ورزشی کودکان، تسهیلات اقامتی و تنوع فعالیت‌های ورزشی از جمله مؤلفه‌های مهم این بعد بودند. این نتیجه نشان می‌دهد که خانواده‌ها در انتخاب مقصد به دنبال فرصت‌هایی هستند که امکان مشارکت همزمان اعضای مختلف خانواده را در فعالیت‌های ورزشی فراهم کند. این یافته با پژوهش فرزی‌پور و همکاران همسو است که نشان دادند تنوع تجربه‌های آموزشی، سرگرمی، زیبایی‌شناختی و فرار از روزمرگی در فعالیت‌های ورزشی و تفریحی می‌تواند نقش مهمی در توسعه گردشگری ورزشی ایفا کند (Farzipor et al., 2025). همچنین، مطالعات انجام‌شده در حوزه گردشگری ورزشی نشان داده‌اند که وجود زیرساخت‌های مناسب ورزشی و برنامه‌های متنوع مشارکتی از مهم‌ترین عوامل جذب گردشگران به شمار می‌رود (Dong et al., 2022; Gibson, 2017). افزون بر این، رویدادهای ورزشی خانوادگی می‌توانند به افزایش مدت اقامت گردشگران، افزایش هزینه کرد آنان و توسعه اقتصادی مقاصد میزبان منجر شوند (Ferranti et al., 2020). بنابراین، توسعه امکانات ورزشی و طراحی فعالیت‌های متناسب با نیازهای خانواده‌ها یکی از راهبردهای کلیدی برای گسترش گردشگری ورزشی خانوادگی محسوب می‌شود.

آخرین یافته پژوهش نشان داد که سلامت و تندرستی یکی از مهم‌ترین پیشران‌های گردشگری خانوادگی با رویکرد گردشگری ورزشی است. مفاهیمی همچون اوقات فراغت سالم، تفریحات آبی و ساحلی، فعالیت‌های ورزشی تفریحی، سبک زندگی سالم، سلامت روان و سلامت جسمانی در این مقوله قرار گرفتند. این یافته را می‌توان در چارچوب تغییر نگرش جوامع نسبت به سلامت تفسیر کرد. در سال‌های اخیر، خانواده‌ها بیش از گذشته به دنبال فعالیت‌هایی هستند که علاوه بر ایجاد سرگرمی، به ارتقای سلامت جسمی و روانی آنان نیز کمک کند. مطالعه هیوماگین و سینگلتون نشان داد که انگیزه‌های مرتبط با سلامت و رفاه فردی از مهم‌ترین عوامل مشارکت در فعالیت‌های تفریحی و طبیعت‌گردی هستند (Humagain & Singleton, 2021). همچنین، پژوهش سانگ و همکاران نشان داد که تجربه فعالیت‌های ورزشی در محیط‌های گردشگری می‌تواند ادراک مثبت‌تری از مقصد ایجاد کرده و رضایت گردشگران را افزایش دهد (Song et al., 2022). افزون بر این، پژوهش لیما و همکاران نشان داد که گردشگری خانوادگی می‌تواند آثار مثبتی بر کیفیت زندگی، رفاه روانی و انسجام خانوادگی داشته باشد (Lima et al., 2023). بنابراین، سلامت و تندرستی را می‌توان نه تنها پیامد گردشگری ورزشی خانوادگی، بلکه یکی از مهم‌ترین انگیزه‌های مشارکت خانواده‌ها در این نوع گردشگری دانست.

به طور کلی، نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که توسعه گردشگری خانوادگی با رویکرد گردشگری ورزشی نیازمند نگرشی جامع و چندبعدی است. هیچ‌یک از عوامل شناسایی شده به تنهایی قادر به توسعه این نوع گردشگری نیستند و موفقیت آن مستلزم تعامل میان زیرساخت‌های اقتصادی، فناوری، ظرفیت‌های ورزشی، عوامل اجتماعی - فرهنگی و مؤلفه‌های سلامت محور است. این نتایج در مجموع از دیدگاه توسعه پایدار گردشگری ورزشی حمایت می‌کنند که بر هم‌افزایی میان منافع اقتصادی، اجتماعی و سلامت جامعه تأکید دارد (Ramkissoon, 2023; Rangkuti et al., 2024).

یکی از محدودیت‌های پژوهش حاضر استفاده از نمونه‌ای محدود از خبرگان و متخصصان حوزه گردشگری ورزشی بود که ممکن است تمامی دیدگاه‌های موجود در سطح کشور را پوشش نداده باشد. همچنین، ماهیت کیفی پژوهش و اتکای آن به مصاحبه‌های عمیق موجب می‌شود تعمیم نتایج به تمامی مناطق و شرایط گردشگری کشور با احتیاط صورت گیرد. از سوی دیگر، تفاوت‌های فرهنگی، اقتصادی و جغرافیایی استان‌های مختلف ایران می‌تواند بر ادراک افراد از پیشران‌های گردشگری خانوادگی اثرگذار باشد که در این پژوهش به صورت مستقیم بررسی نشد. پیشنهاد می‌شود پژوهشگران آینده با استفاده از روش‌های کمی و مدل‌سازی ساختاری، روابط میان پیشران‌های شناسایی شده را مورد آزمون قرار دهند و میزان تأثیر هر یک از عوامل را بر توسعه گردشگری خانوادگی مبتنی بر ورزش ارزیابی کنند. همچنین، انجام مطالعات مقایسه‌ای میان استان‌های مختلف کشور و بررسی تفاوت‌های فرهنگی و منطقه‌ای در توسعه گردشگری ورزشی خانوادگی می‌تواند به غنای ادبیات پژوهشی این حوزه کمک کند. بررسی نقش فناوری‌های نوظهور، هوش مصنوعی و پلتفرم‌های دیجیتال در جذب خانواده‌ها به مقاصد گردشگری ورزشی نیز از دیگر موضوعات ارزشمند برای تحقیقات آینده است.

پیشنهاد می‌شود سازمان‌های متولی ورزش، گردشگری و میراث فرهنگی با همکاری یکدیگر برنامه‌های ویژه گردشگری ورزشی خانوادگی را طراحی و اجرا کنند. توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل، امکانات اقامتی و فضاهای ورزشی خانوادگی می‌تواند زمینه افزایش مشارکت خانواده‌ها را فراهم سازد. همچنین، برگزاری جشنواره‌ها و رویدادهای ورزشی خانوادگی، ارائه بسته‌های سفر خانوادگی، استفاده هدفمند از رسانه‌های اجتماعی برای معرفی مقاصد ورزشی و طراحی فعالیت‌های متناسب با گروه‌های سنی مختلف می‌تواند به توسعه این بخش کمک کند. توجه به سلامت، رفاه و کیفیت تجربه خانواده‌ها نیز باید به عنوان یکی از اولویت‌های اصلی برنامه‌ریزان گردشگری مدنظر قرار گیرد.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

موازن اخلاقی

در تمامی مراحل پژوهش حاضر اصول اخلاقی مرتبط با نشر و انجام پژوهش رعایت گردیده است.

تشکر و قدردانی

از تمامی کسانی که در انجام این پژوهش ما را همراهی کردند تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

Extended Abstract

Introduction

Tourism has become one of the most influential global industries, contributing not only to economic growth but also to social development, cultural exchange, and public well-being. Among the various forms of tourism, sport tourism has emerged as one of the fastest-growing sectors because it integrates travel, recreation, physical activity, and entertainment into a unique experiential framework (Gibson, 2017). The increasing popularity of sport-related events, recreational activities, and active lifestyles has encouraged destinations worldwide to invest in sport tourism infrastructure and services in order to attract visitors and stimulate local development (Dong et al., 2022; Rangkuti et al., 2024). Recent studies have emphasized that sustainable sport tourism development requires a multidimensional approach that incorporates economic, social, environmental, technological, and cultural dimensions simultaneously (Rangkuti et al., 2024). In this context, family tourism has gained increasing scholarly attention as a significant component of the tourism market. Family tourism involves travel experiences undertaken collectively by family members and is recognized as an important mechanism for strengthening family relationships, improving quality of life, and creating shared experiences among parents and children (Lima et al., 2023; Qiao et al., 2022). Research has shown that family travel decisions are influenced by a complex interaction of economic resources, social relationships, destination characteristics, and family preferences (Li et al., 2021). Moreover, family tourism has been associated with positive outcomes such as social inclusion, emotional bonding, enhanced well-being, and improved family functioning (Lima et al., 2023). Within this broader context, family sport tourism represents a growing niche that combines family travel with participation in or attendance at sport-related activities and events. The expansion of youth sport competitions, recreational sport festivals, and active leisure opportunities has substantially increased family involvement in sport tourism activities (Mirehie et al., 2021). Families frequently travel to support children participating in sporting events or to engage collectively in recreational and physical activities. Such experiences contribute not only to economic benefits for destinations but also to

social and psychological benefits for participating families (Ramkissoon, 2023). However, the development of family sport tourism is influenced by multiple drivers, including economic infrastructure, technological capabilities, destination attractiveness, cultural resources, sport facilities, and health-related motivations (Dong et al., 2022; Hua et al., 2022). The COVID-19 pandemic further transformed tourism behavior by increasing concerns regarding safety, digital technologies, and service innovation, thereby reshaping tourist expectations and destination competitiveness (Schiopu et al., 2021; Sobaih et al., 2021). In addition, social media platforms have become increasingly important in influencing destination image, travel planning, and revisit intentions among sport tourists (Li et al., 2025). Although previous studies have explored specific aspects of family tourism and sport tourism independently, comprehensive investigations of the qualitative drivers underlying family tourism from a sport tourism perspective remain limited. Therefore, identifying and conceptualizing these drivers is essential for designing effective policies and sustainable development strategies. Accordingly, the present study aimed to develop a qualitative paradigm of the drivers of family tourism based on a sport tourism approach.

Methods and Materials

This study adopted a qualitative research design utilizing thematic analysis as the primary methodological approach. The target population consisted of experts in sport tourism, including university faculty members specializing in sport tourism, researchers in tourism studies, and professional leaders of sport tourism tours. Participants were selected through purposive sampling based on their expertise and practical experience in the field. Data collection was conducted through semi-structured interviews designed to explore participants' perceptions regarding the factors influencing the development of family tourism within the context of sport tourism. Interviews continued until theoretical saturation was achieved, resulting in a total of twelve in-depth interviews.

The interview data were transcribed verbatim and analyzed using MAXQDA software. Data analysis followed a systematic coding process consisting of open coding, axial coding, and selective coding. During open coding, initial concepts and themes were extracted from participants' statements. These concepts were subsequently grouped into higher-order categories through axial coding, and finally integrated into overarching dimensions during selective coding. The trustworthiness of the findings was enhanced through prolonged engagement with the data, peer review of coding procedures, and repeated comparisons between emerging themes and original interview transcripts. This analytical process enabled the identification of a comprehensive framework explaining the major drivers of family tourism from a sport tourism perspective.

Findings

The thematic analysis revealed a total of 114 primary codes, which were subsequently organized into 12 secondary concepts and five overarching categories representing the drivers of family tourism with a sport tourism approach.

The first category was economic infrastructure characteristics. This category included two principal dimensions: economic impacts and travel planning and management. Relevant concepts included economic benefits for local communities, support for local athletes, economic impacts of sporting events, travel costs, transportation facilities, travel security, financial planning, travel scheduling, travel consultation services, innovative tourism approaches, and time management. Participants emphasized that the availability of efficient infrastructure and economic feasibility strongly influenced family decisions regarding participation in sport tourism activities.

The second category was technology and existing sport tourism potential. This category encompassed destination attractions, diversity of activities, environmental sustainability, destination image, quality of services, access to information, technology-based travel planning, social media, and regional tourism resources. Participants highlighted the growing role of digital technologies and online information sources in destination selection and travel experiences.

The third and most extensive category consisted of socio-cultural factors. Four major dimensions emerged within this category: culture and identity, sport-cultural attractions, experience and learning, and social interactions. Key concepts included cultural diversity, hospitality culture, cultural awareness, historical attractions, educational experiences, family experiences, social networking opportunities, community engagement, intergenerational communication, family identity, emotional bonds, and group-based activities. Participants consistently emphasized the importance of shared experiences and social interactions in enhancing the value of family sport tourism.

The fourth category was sport facilities. This category included diversity of sport activities and access to sport facilities. Concepts such as seasonal sporting events, family sport competitions, sport festivals, individual and group sports, children's recreational facilities, accommodation services, destination selection, and nature-based sport activities were frequently mentioned. Participants considered the availability and diversity of sport facilities critical for attracting family tourists.

The fifth category was health and wellness. Two dimensions emerged within this category: recreation and entertainment, and physical health. Important concepts included healthy leisure activities, water-based recreation, sport participation, healthy lifestyles, psychological benefits of exercise, mental well-being, physical challenges, and health awareness. Participants viewed health promotion and well-being as central motivations for family participation in sport tourism activities.

Overall, the findings demonstrated that family sport tourism is shaped by a multidimensional system in which economic, technological, socio-cultural, infrastructural, and health-related factors interact to influence family travel behavior and tourism experiences.

Discussion and Conclusion

The findings of this study demonstrate that family tourism based on a sport tourism approach is a multidimensional phenomenon influenced by a complex combination of structural, social, technological, and

health-related factors. The identification of five major categories indicates that successful development of family sport tourism requires a holistic perspective rather than a focus on isolated components. The prominence of economic infrastructure highlights the importance of practical considerations in family travel decision-making. Families often evaluate travel opportunities according to affordability, accessibility, safety, and logistical convenience. Consequently, destinations that invest in transportation systems, accommodation facilities, and travel support services are likely to achieve greater competitiveness in attracting family sport tourists.

The findings also underscore the transformative role of technology in contemporary tourism. Digital platforms, social media networks, and online information systems have become essential components of the tourism experience. Families increasingly rely on digital resources when evaluating destinations, planning travel itineraries, and sharing travel experiences. As a result, technological readiness has become an important determinant of destination attractiveness and market visibility. Destinations that effectively integrate technological innovations into tourism management can enhance visitor satisfaction and strengthen long-term engagement with family tourists.

The socio-cultural dimension emerged as the most comprehensive category in the study, emphasizing that family tourism is fundamentally a social experience. Shared participation in sport-related activities provides opportunities for family bonding, social learning, cultural exchange, and identity formation. These experiences contribute to stronger interpersonal relationships and create meaningful memories that extend beyond the immediate tourism experience. The findings suggest that sport tourism can serve as a platform for fostering social cohesion and strengthening family structures through collective participation and interaction.

The importance of sport facilities further demonstrates that destinations must provide diverse and accessible opportunities for active participation. Families often consist of members with varying interests, ages, and physical abilities. Therefore, destinations that offer a wide range of sport and recreational activities are more likely to satisfy diverse family needs and encourage longer stays. The availability of family-oriented sport events, recreational facilities, and supportive infrastructure enhances destination appeal and contributes to positive visitor experiences.

Health and wellness emerged as a particularly significant driver of family sport tourism. Modern families increasingly seek travel experiences that contribute to physical fitness, mental well-being, and healthy lifestyles. Sport tourism offers opportunities to combine recreation with health promotion, making it especially attractive in contemporary societies characterized by growing health awareness. Participation in outdoor activities, recreational sports, and nature-based experiences contributes to physical activity, stress reduction, and psychological well-being. Consequently, health-oriented tourism products represent a promising avenue for the future development of family sport tourism.

In conclusion, the study developed a comprehensive qualitative paradigm explaining the drivers of family tourism within the context of sport tourism. The identified framework demonstrates that economic

infrastructure, technology and sport potential, socio-cultural factors, sport facilities, and health and wellness collectively shape the development of family sport tourism. The interaction among these dimensions contributes not only to tourism growth but also to family well-being, social development, and sustainable destination competitiveness. The findings provide a conceptual foundation for policymakers, tourism planners, and sport organizations seeking to promote family-oriented sport tourism and highlight the need for integrated strategies that address the diverse needs and expectations of contemporary families.

References

- Dong, E., Fu, B., Li, Y., Jin, J., Hu, H., Ma, Y., Zhang, Z., Xu, Q., & Cheng, Z. (2022). Hainan Sport Tourism Development: A SWOT Analysis. *Sustainability*, 14(19), 12653. <https://doi.org/10.3390/su141912653>
- Farzipor, A., Ershadi, R., Hemati, J., & Hashemi, B. I. (2025). The role of 4E dimensions in the development of water sports and recreation tourism resources on Kish Island. *Sports Marketing Studies*, 6(3), 86-105.
- Ferranti, E., Andres, L., Denoon-Stevens, S. P., Melgaço, L., Oberling, D., & Quinn, A. (2020). Operational Challenges and Mega Sporting Events Legacy: The Case of BRT Systems in the Global South. *Sustainability*, 12(4), 1609. <https://doi.org/10.3390/su12041609>
- Gibson, H. (2017). Sport Tourism and Theory and Other Developments: Some Reflections. *Journal of Sport & Tourism*, 21(2), 153-158. <https://doi.org/10.1080/14775085.2017.1319514>
- Hua, K. P., Mohd Nor, S. W., Radzuwan, R., Othman, N., & Mohd Kassim, A. F. (2022). Challenges in Family Sports Tourism Development at Pulau Langkawi: Perceptions of Sports Tourists. *Jurnal Intelek*, 17(1), 43. <https://doi.org/10.24191/ji.v17i1.15850>
- Humagain, P., & Singleton, P. A. (2021). Exploring Tourists' Motivations, Constraints, and Negotiations Regarding Outdoor Recreation Trips during COVID-19 through a Focus Group Study. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 36, 100447. <https://doi.org/10.1016/j.jort.2021.100447>
- Li, J., Li, F., & Zhou, X. (2025). The impact of social media on university students' revisit intention in sports tourism: A hybrid method based on SEM and ANN. *PLoS One*, 20(4), e0321999. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0321999>
- Li, M., Lin, G., & Feng, X. (2021). An Interactive Family Tourism Decision Model. *Journal of Travel Research*, 62(1), 121-134. <https://doi.org/10.1177/00472875211056682>
- Lima, J., Eusébio, C., & Varum, C. A. (2023). Family Tourism Effects for Low-Income Families: Past Reality for Future Insights. *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 51(4), 277-295. <https://doi.org/10.1111/fcsr.12474>
- Mirchie, M., Gibson, H. J., Buning, R. J., Coble, C., & Flaherty, M. (2021). Towards an Understanding of Family Travel Decision-Making Processes in the Context of Youth Sport Tourism. *Journal of Destination Marketing & Management*, 21, 100644. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2021.100644>
- Qiao, G., Cao, Y., Chen, Q., & Jia, Q. (2022). Understanding Family Tourism: A Perspective of Bibliometric Review. *Frontiers in psychology*, 13. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.937312>
- Ramkissoon, H. (2023). Perceived Social Impacts of Tourism and Quality-of-Life: A New Conceptual Model. *Journal of Sustainable Tourism*, 31(2), 442-459. <https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1858091>
- Rangkuti, Y. A., Setyawati, H., Hartono, M., & Hidayah, T. (2024). New Model of Sports Tourism with Sustainable Tourism Development to Increase Tourist Arrivals in Central Aceh Regency, Indonesia. *Frontiers in Sports and Active Living*, 6. <https://doi.org/10.3389/fspor.2024.1421363>
- Schiopu, A. F., Hornoiu, R. I., Padurean, M. A., & Nica, A.-M. (2021). Virus Tinged? Exploring the Facets of Virtual Reality Use in Tourism as a Result of the COVID-19 Pandemic. *Telematics and Informatics*, 60, 101575. <https://doi.org/10.1016/j.tele.2021.101575>
- Sobaih, A. E. E., Elshaer, I., Hasanein, A. M., & Abdelaziz, A. S. (2021). Responses to COVID-19: The Role of Performance in the Relationship between Small Hospitality Enterprises' Resilience and Sustainable Tourism Development. *International Journal of Hospitality Management*, 94, 102824. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2020.102824>
- Song, J., Jung, M., Park, K., & Yu, H. Y. (2022). Water Sport Tourists' Hesitation in Decision-Making during the COVID-19 Pandemic: The Moderating Effect of Destination Image. *Sustainability*, 14(8), 4414. <https://doi.org/10.3390/su14084414>